

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

จากปัญหาเสพติดที่มีอยู่ในปัจจุบันของประเทศไทย พบว่ามีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในทั่วทุกภาคของประเทศ ผู้ใช้ยาเสพติดส่วนใหญ่จะพบได้ตั้งแต่วัยเรียนจนกระทั่งวัยทำงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคการศึกษาและภาคเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก การที่รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหานี้ จึงมีมาตรการในการจัดการกับปัญหาเหล่านี้มาโดยตลอด แต่พบว่าปัญหายังไม่หมดสิ้นไปจากประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นปริมาณการจับกุมของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดกลับมีปริมาณเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง จนรัฐบาลต้องออกนโยบายเร่งด่วนเพื่อจัดการกับปัญหาเหล่านี้ให้สูญสิ้น การประกาศนโยบายทำสงครามเพื่อต่อสู้กับยาเสพติดของประเทศก็เป็นหนึ่งในนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลที่เริ่มใช้ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 เป็นต้นมาและมีการดำเนินนโยบายอย่างต่อเนื่องโดยเน้นยุทธศาสตร์สำคัญ 3 ด้านได้แก่ ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาด้วย/ผู้ค้า (Supply) ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด (Demand) และยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหากลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด (Potential demand)

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานอิสระที่มีฐานะเทียบเท่าคณะในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีภารกิจในการดำเนินงานวิจัยและเป็นศูนย์กลางให้ความร่วมมือประสานงาน และส่งเสริมการดำเนินการ ค้นคว้าวิจัยในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลพื้นฐาน อันเป็นประโยชน์ต่อการค้นหาสาเหตุประกอบการวินิจฉัย ของการเกิดโรคได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลให้สามารถกำหนดมาตรการที่ถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษและอนามัยของประชาชน โดยเฉพาะในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ทางสถาบันฯ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาเสพติดที่ระบาดอยู่ในประเทศไทย และความจำเป็นในการพัฒนาวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหานี้

โครงการวิจัยการลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เอช ไอ วี และ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ในเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของประเทศไทย เป็นหนึ่งในโครงการวิจัยของทางสถาบันฯ ซึ่งเน้นในด้านยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของโปรแกรมแทรกแซงทางพฤติกรรมที่สร้างขึ้นเปรียบเทียบกับประสิทธิภาพของ

โปรแกรมทักษะชีวิตมาตรฐานที่ใช้อบรมผู้เสพยาเสพติดในประเทศไทยในการทำให้การใช้ยาบ้าลดลง และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่างในโครงการวิจัยเป็นเยาวชนผู้เสพยาบ้าซึ่งอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียง 7 อำเภอ ได้แก่อำเภอคอกยสะเก็ด อำเภอแม่วิม อำเภอสันกำแพง อำเภอสันทราย อำเภอสันป่าตอง อำเภอสารภี และอำเภอหางดง เพื่อให้เยาวชนเดินทางมาทำกิจกรรมร่วมกับโครงการที่มีสำนักงานที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ได้โดยสะดวก ในการดำเนินงานวิจัยนักวิจัยภาคสนามประจำโครงการ จำนวน 8 คนจะทำการค้นหาและสังเกตพื้นที่ทำการสรรหาอาสาสมัครที่เป็นไปได้ ประสานงานกับผู้มีความรอบรู้ในชุมชนเช่น ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ตัวแทนองค์กรเอกชนในพื้นที่เพื่อให้เจ้าหน้าที่เหล่านี้ทำการแนะนำให้รู้จักกับเยาวชนที่ใช้ยาบ้าในพื้นที่ หรือนักวิจัยภาคสนามประจำโครงการจะทำการติดต่อโดยตรงกับผู้ที่ใช้ยาบ้า หลังจากนั้นจะได้ทำความรู้จักและทบทวนผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าเป็นอาสาสมัครของโครงการ โดยมีการสัมภาษณ์เบื้องต้น การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม(Focus Group)

การทำความรู้จักกับกลุ่มเป้าหมายของโครงการจะมีการเก็บข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้ยาบ้า และข้อมูลการใช้ยา เช่น ที่อยู่ อายุ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานที่ได้มาซึ่งยาบ้า ปริมาณการใช้ยารวมทั้งข้อมูลเครือข่ายผู้ใช้ยาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ กัน ชนิดของข้อมูลที่ถูกเก็บรวบรวมจึงมีความหลากหลายแตกต่างกัน ข้อมูลส่วนใหญ่ได้มีการวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของจำนวนตัวเลขและตัวอักษร นอกจากนี้ข้อมูลบางส่วนจำเป็นต้องการวางแผนกำหนดจำนวนนักวิจัยภาคสนามในการทำการสำรวจในแต่ละเขตพื้นที่ แต่การวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตัวเลขและตัวอักษร มีข้อจำกัดคือขาดการเชื่อมโยงกับการแสดงผลเชิงพื้นที่ ทำให้ยากต่อการนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการสรุปผล และไม่สามารถนำมาใช้ในการวางแผนการลงพื้นที่ของนักวิจัยภาคสนามได้ เนื่องจากในแต่ละอำเภอมีจำนวนเยาวชนกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ยาเสพติดมากน้อยแตกต่างกัน การกำหนดจำนวนนักวิจัยภาคสนามต่อพื้นที่ที่รับผิดชอบจึงย่อมแตกต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น จะวางแผนจำนวนนักวิจัยภาคสนามจำนวนเท่าใดจึงจะครอบคลุมกับจำนวนเยาวชนกลุ่มเป้าหมายที่โครงการวิจัยต้องการไปสำรวจในหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงกันแต่ใช้นักวิจัยภาคสนามคนละกลุ่มกันในการลงพื้นที่สำรวจ แทนการใช้กลุ่มนักวิจัยภาคสนามกลุ่มเดียวกัน เป็นต้น

ผู้ศึกษาเห็นว่าสามารถนำข้อมูลบางอย่างที่ได้ทำการเก็บรวบรวมไว้แล้วมานำเสนอในรูปแบบของแผนที่ซึ่งแสดงผลในรูปแบบของข้อมูลที่สามารถอ้างอิงได้ในทางภูมิศาสตร์ โดยนำเอาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนการลงพื้นที่ของนักวิจัยภาคสนาม และยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ได้มากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ต่อการวางแผนการลงพื้นที่สำรวจของโครงการวิจัยการลดความเสี่ยงของการติดเชื้อเอช ไอ วีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในประเทศไทยของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ผู้ศึกษาทราบเทคนิควิธีในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพื้นที่
2. ผู้บริหารสามารถมองเห็นภาพรวมของข้อมูลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น สามารถนำข้อมูลเชิงพื้นที่ไปช่วยในการวางแผนในการลงพื้นที่สำรวจไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน
3. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพมีระบบสารสนเทศเชิงภูมิศาสตร์ของฐานข้อมูลผู้ใช้งานบ้างที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในอนาคต